

PHẦN I: TRẮC NGHIỆM

Em hãy chọn chữ cái trước ý trả lời đúng nhất:

Câu 1: Cách viết hoa nào sau đây chưa đúng quy tắc chính tả?

- A. Giải thưởng Hồ Chí Minh
- B. Bộ Giáo dục và Đào tạo
- C. Chi - ca - gỗ
- D. Huân chương Lao Động.

Câu 2: Trong câu: “Còn nhiều thứ hoa màu đỏ nữa, với nhiều sắc thái đậm nhạt khác nhau, có thứ có hương, có thứ không thơm, nhưng đều làm đất nước và cuộc sống của chúng ta thêm tươi đẹp, thêm đáng yêu, đáng quý.” có những quan hệ từ nào?

- A. Còn, với, có, nhưng
- B. Còn, với, nhưng, và, của
- C. Còn, với, nhưng, và, thêm
- D. Còn, có, của, nhiều

Câu 3: Ý kiến nào sau đây là đúng?

- A. Các từ *thông thạo*, *bằng phẳng*, *hò hét*, *học hành* có cùng đặc điểm cấu tạo từ.
- B. Các từ *tham khảo*, *tham chiếu*, *tham vấn*, *tham lam* có cùng đặc điểm từ loại.
- C. Các từ *xanh biếc*, *xanh lơ*, *xanh non*, *xanh xao* là các từ đồng nghĩa hoàn toàn.
- D. Các từ *ngọn núi*, *ngọn khói*, *ngọn sóng*, *ngọn đèn* là các từ đồng âm.

Câu 4: Chỉ ra các phép liên kết câu có trong đoạn văn sau:

“Trong những ngày hướng tới kỉ niệm 70 năm chiến thắng Điện Biên Phủ lịch sử, người dân Thanh Hóa lại bồi hồi xúc động tự hào khi đến bảo tàng Thanh Hóa chiêm ngưỡng những chiếc xe đạp thồ. Những chiếc xe ấy đơn giản, bình dị đã được người dân Thanh Hóa đẩy bằng tất cả ý chí và niềm tin, góp phần vào chiến thắng Điện Biên Phủ.”

- A. Lặp từ ngữ
- B. Lặp từ ngữ và dùng từ ngữ nổi
- C. Thay thế từ ngữ
- D. Thay thế từ ngữ và lặp từ ngữ.

PHẦN II: TỰ LUẬN

Câu 5: Em hãy ghi lại các từ láy có trong đoạn văn sau và nêu tác dụng của chúng:

“Mùa thu, vật hoa cúc đại nỏ bung hai bên đường. Những bông hoa cúc xinh xinh, dịu dàng, lung linh như từng tia nắng nhỏ.”

(Huỳnh Thị Thu Hương)

Câu 6: Đặt hai câu nói về anh thương binh trong bài tập đọc Tiếng rao đêm (Tiếng Việt 5 - Tập 2). Trong đó có sử dụng đại từ hoặc từ đồng nghĩa để thay thế cho những từ ngữ đã dùng ở câu đứng trước.

Câu 7: Bộ phận in nghiêng trong hai câu hỏi sau làm rõ nghĩa cho từ nào trong câu? Nghĩa của hai câu hỏi này khác nhau như thế nào?

A. Cô giáo chọn người *như thế nào* để làm lớp trưởng?

B. Cô giáo chọn người để làm lớp trưởng *như thế nào*?

Câu 8: Xác định và chỉ rõ lỗi sai trong câu sau rồi sửa lại thành 1 câu ghép cho hợp lí về ngữ nghĩa, về cấu tạo câu.

Nước giếng này ngọt, trong nhưng hơi xa.

Câu 9: Đọc bài thơ sau:

Bác Hồ của em

Khi em ra đời

Đã không còn Bác

Chỉ còn tiếng hát

Chỉ còn lời ca

Chỉ còn câu chuyện

Chỉ còn bài thơ

Mà em vẫn thấy

Bác sao rất gần

Năm điều Bác dạy

Mãi còn vang ngân.

(Phan Thị Thanh Nhàn)

Hãy ghi lại cảm nhận của em về bài thơ trên bằng một đoạn văn khoảng 7 dòng.

Câu 10:

“Đêm hè nằm ngắm trăng đầy

Vàng trắng cổ tích còn đây thuở nào.

Chị Hằng, chú Cuội trên cao

Lắng nghe bà kể biết bao chuyện đời.

Tay bà quạt mát không rời

Cháu yêu, yêu nhất trên đời, bà thôi...”

(Nhớ lắm bà ơi - Hoàng Quỳnh Mai)

Dựa vào đoạn thơ trên, bằng trí tưởng tượng của mình, em hãy tả bà đang kể chuyện cho em nghe.

(Trình bày bằng một đoạn văn khoảng 25 dòng).

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

PHẦN I: TRẮC NGHIỆM

Câu 1: Cách viết hoa nào sau đây chưa đúng quy tắc chính tả?

- A. Giải thưởng Hồ Chí Minh
- B. Bộ Giáo dục và Đào tạo
- C. Chi - ca - gỗ
- D. Huân chương Lao Động.

Phương pháp giải:

Em nhớ lại quy tắc viết tên cơ quan, tổ chức để chọn đáp án đúng.

Lời giải chi tiết:

Câu A, B, C viết đúng quy tắc chính tả.

Câu D sai ở chữ “động” không được viết hoa.

Đáp án D.

Câu 2: Trong câu: “*Còn nhiều thứ hoa màu đỏ nữa, với nhiều sắc thái đậm nhạt khác nhau, có thứ có hương, có thứ không thơm, nhưng đều làm đất nước và cuộc sống của chúng ta thêm tươi đẹp, thêm đáng yêu, đáng quý.*” có những quan hệ từ nào?

- A. Còn, với, có, nhưng
- B. Còn, với, nhưng, và, của
- C. Còn, với, nhưng, và, thêm
- D. Còn, có, của, nhiều

Phương pháp giải:

Em phát hiện các quan hệ từ trong câu để chọn đáp án đúng.

Lời giải chi tiết:

Các quan hệ từ trong câu là "còn", "với", "nhưng", "và", "của".

Đáp án B.

Câu 3: Ý kiến nào sau đây là đúng?

- A. Các từ *thông thạo, bằng phẳng, hò hét, học hành* có cùng đặc điểm cấu tạo từ.
- B. Các từ *tham khảo, tham chiếu, tham vấn, tham lam* có cùng đặc điểm từ loại.
- C. Các từ *xanh biếc, xanh lơ, xanh non, xanh xao* là các từ đồng nghĩa hoàn toàn.
- D. Các từ *ngọn núi, ngọn khói, ngọn sóng, ngọn đèn* là các từ đồng âm.

Phương pháp giải:

Em xác định đúng sai từng câu để chọn đáp án đúng.

Lời giải chi tiết:

Câu A bao gồm các từ ghép tổng hợp. → Đúng

Câu B có từ *tham lam* là tính từ, các từ còn lại là động từ. → Sai

Câu C là các từ chỉ màu xanh ở các mức độ khác nhau nên đây là các từ đồng nghĩa không hoàn toàn. → Sai

Câu D từ *ngọn* trong các từ đều có nghĩa chỉ phần trên cùng, cao nhất của một vật nên đây không phải đồng âm → Sai

Đáp án A.

Câu 4: Chỉ ra các phép liên kết câu có trong đoạn văn sau:

“Trong những ngày hướng tới kỉ niệm 70 năm chiến thắng Điện Biên Phủ lịch sử, người dân Thanh Hóa lại bồi hồi xúc động tự hào khi đến bảo tàng Thanh Hóa chiêm ngưỡng những chiếc xe đạp thồ. Những chiếc xe ấy đơn giản, bình dị đã được người dân Thanh Hóa đẩy bằng tất cả ý chí và niềm tin, góp phần vào chiến thắng Điện Biên Phủ.”

- A. Lặp từ ngữ
- B. Lặp từ ngữ và dùng từ ngữ nổi
- C. Thay thế từ ngữ
- D. Thay thế từ ngữ và lặp từ ngữ.

Phương pháp giải:

Em nhớ lại về các phép liên kết câu.

Lời giải chi tiết:

Trong đoạn văn có sử dụng phép liên kết thay thế từ ngữ và lặp từ ngữ.

- "Những chiếc xe ấy" thay thế cho "Những chiếc xe đạp thồ".
- Từ "người dân Thanh Hóa", "chiến thắng Điện Biên Phủ" được lặp lại 2 lần.

Đáp án D.

PHẦN II: TỰ LUẬN

Câu 5: Em hãy ghi lại các từ láy có trong đoạn văn sau và nêu tác dụng của chúng:

“Mùa thu, vạt hoa cúc đại nỏ bung hai bên đường. Những bông hoa cúc xinh xinh, dịu dàng, lung linh như từng tia nắng nhỏ.”

(Huỳnh Thị Thu Hương)

Phương pháp giải:

Em nhớ lại về khái niệm của từ láy.

Lời giải chi tiết:

- Các từ láy: xinh xinh, dịu dàng, lung linh.
- Tác dụng: Sử dụng các từ láy giúp gợi hình ảnh sinh động, biểu cảm, tạo cảm giác nhẹ nhàng, đáng yêu của cảnh mùa thu và hoa cúc.

Câu 6: Đặt hai câu nói về anh thương binh trong bài tập đọc Tiếng rao đêm (Tiếng Việt 5 - Tập 2). Trong đó có sử dụng đại từ hoặc từ đồng nghĩa để thay thế cho những từ ngữ đã dùng ở câu đứng trước.

Phương pháp giải:

Em nhớ lại về anh thương binh trong bài tập đọc Tiếng rao đêm và sử dụng đại từ hoặc đồng nghĩa để đặt câu.

Lời giải chi tiết:

Người chiến sĩ vẫn đều đặn đẩy xe đi bán bánh giò mỗi đêm. Anh làm công việc ấy không chỉ để kiếm sống mà còn để giúp đỡ người nghèo.

Đại từ “anh” thay thế cho “người chiến sĩ”.

Câu 7: Bộ phận in nghiêng trong hai câu hỏi sau làm rõ nghĩa cho từ nào trong câu? Nghĩa của hai câu hỏi này khác nhau như thế nào?

A. Cô giáo chọn người *như thế nào* để làm lớp trưởng?

B. Cô giáo chọn người để làm lớp trưởng *như thế nào*?

Phương pháp giải:

Em dựa vào ý nghĩa của hai câu hỏi để giải thích.

Lời giải chi tiết:

- Cụm từ “như thế nào” trong câu A làm rõ nghĩa cho từ “người”.

- Cụm từ “như thế nào” trong câu B làm rõ nghĩa cho “chọn”.

- Hai câu hỏi có sự khác biệt về nghĩa như sau:

+ Câu A hỏi về tiêu chí chọn người làm lớp trưởng.

+ Câu B hỏi về cách chọn người làm lớp trưởng.

Câu 8: Xác định và chỉ rõ lỗi sai trong câu sau rồi sửa lại thành 1 câu ghép cho hợp lí về ngữ nghĩa, về cấu tạo câu.

Nước giếng này ngọt, trong nhưng hơi xa.

Phương pháp giải:

Em phát hiện lỗi về ngữ nghĩa, cấu tạo và sửa lại thành câu ghép hợp lí.

Lời giải chi tiết:

- Lỗi sai của câu là vế thứ hai không có chủ ngữ.

- Sửa lại: Nước giếng này ngọt và trong, nhưng nó lại ở hơi xa.

Câu 9: Đọc bài thơ sau:

Bác Hồ của em

Khi em ra đời

Đã không còn Bác

Chỉ còn tiếng hát

Chỉ còn lời ca

Chỉ còn câu chuyện

Chỉ còn bài thơ

Mà em vẫn thấy

Bác sao rất gần

Năm điều Bác dạy

Mãi còn vang ngân.

(Phan Thị Thanh Nhàn)

Hãy ghi lại cảm nhận của em về bài thơ trên bằng một đoạn văn khoảng 7 dòng.

Phương pháp giải:

Em xác định nội dung và hình thức của đoạn văn:

* Hình thức:

- Đảm bảo đúng hình thức một đoạn văn.
- Dung lượng khoảng 7 dòng
- Không sai lỗi chính tả, lỗi diễn đạt, trình bày mạch lạc, rõ ý.

*Nội dung:

- Mở đầu: Giới thiệu tác giả, tên bài thơ, ấn tượng chung về bài thơ.
- Triển khai:

+ Cảm nhận về nội dung:

- Bài thơ thể hiện tình cảm của em bé với Bác Hồ dù em chưa từng gặp Bác.
- Bác Hồ được hiện lên qua tiếng hát, lời ca, câu chuyện, bài thơ.
- Hình ảnh Bác luôn gần gũi, thân thương trong tâm hồn trẻ thơ.

=> Dù bác đã đi xa nhưng tình cảm với Bác vẫn sống mãi trong lòng các thế hệ.

+ Cảm nhận về nghệ thuật: nhịp điệu nhẹ nhàng, đa diết, biện pháp tu từ điệp ngữ nhằm nhấn mạnh tình cảm của nhân vật “em” dành cho Bác.

- Kết thúc: Nêu cảm xúc của em sau khi đọc bài thơ.

Lời giải chi tiết:

Bài tham khảo:

Bài thơ “*Bác Hồ của em*” của Phan Thị Thanh Nhân là lời tâm tình tha thiết của một em bé sinh ra sau khi Bác đã qua đời, nhưng vẫn luôn cảm nhận được sự gần gũi, yêu thương từ Người. Nội dung bài thơ thể hiện tình cảm kính yêu sâu sắc của thiếu nhi đối với Bác Hồ - một vị lãnh tụ vĩ đại, đồng thời cũng là người ông hiền hậu của bao thế hệ. Điều đặc biệt cảm động là dù chưa từng gặp Bác, em bé vẫn “thấy Bác sao rất gần” qua những bài hát, câu chuyện, lời ca và “Năm điều Bác dạy” thân thuộc. Về nghệ thuật, bài thơ sử dụng lối điệp ngữ “chỉ còn...” kết hợp với giọng thơ nhẹ nhàng, trong sáng, tạo nên âm hưởng tha thiết, sâu lắng. Bài thơ tuy ngắn nhưng lắng đọng, để lại trong lòng người đọc sự xúc động và niềm kính yêu chân thành đối với Bác Hồ.

Câu 10:

“Đêm hè nằm ngắm trăng đầy
 Vàng trắng cổ tích còn đây thuở nào.
 Chị Hằng, chú Cuội trên cao
 Lắng nghe bà kể biết bao chuyện đời.
 Tay bà quạt mát không rời
 Cháu yêu, yêu nhất trên đời, bà thôi...”

(Nhớ lắm bà ơi - Hoàng Quỳnh Mai)

Dựa vào đoạn thơ trên, bằng trí tưởng tượng của mình, em hãy tả bà đang kể chuyện cho em nghe.

(Trình bày bằng một đoạn văn khoảng 25 dòng).

Phương pháp giải:

Em đọc kĩ đề bài, xác định nội dung và hình thức của bài văn:

Hình thức:

- Đảm bảo hình thức là một đoạn văn
- Dung lượng khoảng 25 dòng
- Không mắc lỗi chính tả, lỗi diễn đạt, trình bày mạch lạc, sáng rõ ý.

Nội dung:

1. Mở đầu:

- Giới thiệu khung cảnh: Một đêm hè yên tĩnh, em nằm bên bà dưới ánh trăng.
- Cảm xúc chung: Không gian âm áp, em cảm thấy hạnh phúc, bình yên bên bà.

2. Thân đoạn

a. Khung cảnh và không khí buổi tối:

- Trăng sáng vàng vạc trên cao, gió hè thổi nhẹ.
- Âm thanh tiếng côn trùng râm ran, không gian thanh bình.
- Hai bà cháu ngồi ngoài hiên/sân hoặc nằm trên chõng tre.

b. Hình ảnh bà:

- Bà tóc bạc, dáng người gầy gò nhưng ánh mắt hiền từ, giọng nói âm áp.
- Tay bà phe phẩy quạt nan, đôi lúc vuốt tóc em, nụ cười dịu dàng.

c. Bà kể chuyện:

- Bà kể chuyện cổ tích: Sự tích chú Cuội, Thánh Gióng, Tấm Cám...
- Giọng kể trầm bổng, có lúc dí dỏm, có lúc đầy cảm xúc.
- Em chăm chú lắng nghe, tưởng tượng như đang sống trong câu chuyện.

d. Cảm xúc của em:

- Say mê, thích thú, thấy như mình là nhân vật trong truyện.
- Cảm thấy được yêu thương, được chở che trong vòng tay bà.
- Trân trọng từng giây phút bình yên bên bà.

3. Kết thúc:

- Bà vẫn kể, trăng vẫn sáng, em thiếp đi trong giọng kể dịu dàng của bà.
- Em mong những khoảnh khắc này sẽ còn mãi trong ký ức tuổi thơ.

Lời giải chi tiết:

Bài tham khảo 1:

Vào những đêm hè yên tĩnh, khi ánh trăng rải vàng khắp sân nhà, em lại nằm bên bà trên chiếc chõng tre quen thuộc, đón từng cơn gió mát và lắng nghe bà kể chuyện. Trăng đêm ấy sáng lắm, vàng trắng tròn như chiếc mâm bạc treo lơ lửng giữa trời cao, ánh trăng dịu dàng soi rõ mái tóc bà đã bạc trắng, làn da nhăn nheo nhưng

khuôn mặt lại toát lên vẻ hiền hậu, phúc hậu đến lạ. Bà ngồi tựa lưng vào cột nhà, tay phe phẩy chiếc quạt nan cũ kỹ, vừa quạt vừa kể cho em nghe những câu chuyện cổ tích ngày xưa: nào là sự tích chú Cuội ngồi gốc cây đa, nàng Tấm thảo hiền, Thánh Gióng cưỡi ngựa sắt bay về trời. Giọng bà trầm ấm, đều đều, lúc nhẹ như gió thoảng, lúc lại vang lên hào hùng như tiếng trống trận. Đôi mắt em mở to chăm chú, theo dõi từng chi tiết, tưởng như đang cùng Cuội bay lên cung trăng, hay cùng Tấm vượt qua bao gian khổ. Có lúc em bật cười khúc khích vì chi tiết dí dỏm, có lúc lại lặng im khi câu chuyện chạm vào trái tim. Bà khẽ xoa đầu em, giọng kể vẫn đều đều như một làn ru đưa em về miền cổ tích. Em thấy lòng mình bình yên, ấm áp, trọn vẹn trong vòng tay yêu thương của bà. Ngoài kia, trăng vẫn sáng, gió vẫn hát, còn em, trong tiếng kể nhẹ nhàng và bàn tay dịu dàng của bà, đã thiếp đi lúc nào không hay. Những đêm như thế, giản dị mà thiêng liêng, sẽ mãi là kỷ niệm đẹp nhất trong ký ức tuổi thơ của em. Bà vẫn kể, trăng vẫn sáng, em thiếp đi trong giọng kể dịu dàng của bà. Em mong những khoảnh khắc này sẽ còn mãi trong ký ức tuổi thơ.

Bài tham khảo 2:

Dưới ánh trăng sáng vàng vạc của một đêm hè mát mẻ, bà ngồi trên chiếc chõng tre quen thuộc đặt giữa sân nhà. Em ngồi bên cạnh bà háo hức chờ nghe kể chuyện. Mái tóc bà bạc trắng như ánh trăng, được búi gọn sau đầu. Đôi mắt bà hiền từ, lấp lánh như chứa đựng cả kho tàng cổ tích. Bà mặc chiếc áo màu nâu giản dị, tay cầm chiếc quạt nan phe phẩy, vừa quạt vừa kể cho em những câu chuyện cổ tích. Giọng bà trầm ấm, lúc dịu dàng như làn gió, lúc sôi nổi khi kể về chị Hằng, chú Cuội trên cung trăng. Mỗi lời bà kể đều sống động, như đưa em lạc vào thế giới thần tiên, nơi có cây đa huyền thoại và những chuyến phiêu lưu kỳ thú. Tay bà không ngừng quạt, từng nhịp nhẹ nhàng như làm dịu đi cái nóng mùa hè. Đôi lúc, bà ngừng lại, mỉm cười nhìn em, ánh mắt chan chứa tình yêu, như muốn nhấn nhá rằng những câu chuyện này là món quà quý giá bà dành cho em. Em nằm bên bà, đầu tựa vào lòng bà, cảm nhận hơi ấm từ người bà thân yêu. Mùi hương trầu thoang thoảng hòa quyện với không khí đêm hè, tạo nên một cảm giác bình yên khó tả. Em lắng nghe từng lời bà, từng câu chuyện thấm đẫm yêu thương, và thầm nghĩ: “Bà tuyệt vời nhất trên đời!”. Những đêm hè ấy không chỉ là ký ức tuổi thơ mà còn là kho báu tinh thần, mãi mãi khắc sâu trong tâm hồn em.